

ถอดบทเรียนความสำเร็จการส่งเสริมคุณธรรมและจริยธรรมของนักเรียน
ในโรงเรียนโครงการกองทุนการศึกษา : กรณีศึกษาโรงเรียนบ้านสันหีบ
อำเภอศรีสัชชนาลัย จังหวัดสุโขทัย

**The Lessons Learned of Success in Promoting Morality and Ethics of
Students in Education Fund Schools : A Case Study of Ban
Sunheep School Si Satchanalai District
Sukhothai Province**

ภัทรานิษฐ์ บุญยงค์,
วจี ปัญญาใส และ พิมพกา ธรรมสิทธิ์
มหาวิทยาลัยราชภัฏอุตรดิตถ์
**Phattharanit Boonyong,
Vajee Panyasai and Phimphaka Thammasit**
Uttaradit Rajabhat University, Thailand
Corresponding Author, E-mail: nattari661@gmail.com

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงคุณภาพโดยมีวัตถุประสงค์เพื่อถอดบทเรียนความสำเร็จการส่งเสริมคุณธรรมและจริยธรรมของนักเรียนในโรงเรียนโครงการกองทุนการศึกษา โรงเรียนบ้านสันหีบ อำเภอศรีสัชชนาลัย จังหวัดสุโขทัย กลุ่มเป้าหมายที่ใช้ในการวิจัยมี 2 กลุ่ม โดยการเลือกแบบเจาะจง จากผู้อำนวยการสถานศึกษา, ครูฝ่ายวิชาการ, ครูผู้รับผิดชอบโครงการขับเคลื่อนโรงเรียนคุณธรรม, ผู้ทรงคุณวุฒิที่ได้รับรางวัลคุณธรรมจริยธรรมดีเด่นจากคุรุสภา, ตัวแทนนิเทศติดตามจากมูลนิธิยุวสถิรคุณ, ประธานคณะกรรมการสถานศึกษา และตัวแทนผู้ปกครอง รวมทั้งสิ้น 15 คน เครื่องมือที่ใช้ในการรวบรวมข้อมูลประกอบด้วย การสัมภาษณ์เชิงลึก การบันทึกการสนทนากลุ่ม สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูลโดยการวิเคราะห์เนื้อหา

ผลการวิจัย พบว่า

1) ด้านกระบวนการ พบว่า กระบวนการส่งเสริมคุณธรรมและจริยธรรม โรงเรียนมีการแต่งตั้งคณะกรรมการดำเนินการเกี่ยวกับการส่งเสริมคุณธรรมจริยธรรมนักเรียนแต่งตั้งคณะกรรมการติดตามประเมินผลโครงการ ประชุมเชิงปฏิบัติการ จัดทำแผนปฏิบัติการส่งเสริมคุณธรรม จริยธรรม ประกาศนโยบายการพัฒนาคุณธรรมจริยธรรม ครูทุกคนมีส่วนร่วมในการลงมือปฏิบัติเพื่อขับเคลื่อนโรงเรียนคุณธรรมต้นแบบ

* วันที่รับบทความ: 10 พฤษภาคม 2565; วันแก้ไขบทความ 3 มิถุนายน 2565; วันตอบรับบทความ: 6 มิถุนายน 2565

Received: May 10, 2022; Revised: June 3, 2022; Accepted: June 6, 2022

2) ด้านผลผลิต พบว่า ทุกกลุ่มสาระการเรียนรู้เสนอโครงการเพื่อส่งเสริมคุณธรรมจริยธรรมของนักเรียน และจัดทำโครงการ 17 โครงการ มีการติดตามประเมินผล และรายงานผลการปฏิบัติตามโครงการรายงานผลต่อผู้บริหารสถานศึกษา เกี่ยวกับการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมของนักเรียน

3) ด้านผลลัพธ์ พบว่า โรงเรียนมีการกำหนดนโยบายการส่งเสริมคุณธรรมจริยธรรมนักเรียน กระจายอำนาจให้ครูทุกคนเป็นผู้ปฏิบัติงานโครงการส่งเสริมคุณธรรมจริยธรรม มีเครือข่ายการส่งเสริมคุณธรรมจริยธรรมประกอบด้วย เครือข่ายผู้ปกครอง อำเภอและองค์การบริหารส่วนตำบล ทำให้นักเรียนมีพฤติกรรมที่พึงประสงค์เพิ่มขึ้นโดยได้รับรางวัลชนะเลิศโครงการงานคุณธรรมเหรียญทองระดับชาติ มีหน่วยงานหรือสถานศึกษาอื่นๆเข้ามาศึกษาดูงานและกระบวนการส่งเสริมคุณธรรมจริยธรรมนักเรียนอย่างต่อเนื่องตั้งแต่ปี 2558 ถึงปัจจุบัน

คำสำคัญ: ถอดบทเรียน; การส่งเสริมคุณธรรมและจริยธรรม; โรงเรียนโครงการกองทุนการศึกษา

Abstracts

This qualitative research paper aimed to examine lessons learned on the success in promoting morality and ethics among students of Education Fund schools: a case study of Ban Sunheep School, Sri Satchanalai District, Sukhothai Province. The sample was divided into 2 groups, making a total of 15 informants which included the school director, academic support teachers, responsible teachers for the Moral School Project, senior experts awarded for moral excellence by Teachers Council of Thailand, supervision representatives of Foundation of Virtuous Youth, the school committee chair, and parents, selected through a purposive sampling technique. The research instruments used in data collection were an in-depth interview and a group discussion. Content analysis was employed to analyze the data.

The results were as follows.

1) In terms of the process of moral promotion, the school set up a committee working on the student morality promotion, and a committee for the project monitoring and evaluation, organized a workshop to devise an action plan for student morality and ethics promotion, and implement a policy on moral and ethical development. All teachers were involved in the development of the school into a model moral school.

2) In terms of the output, it was found that every subject group proposed a project to promote student morality and ethics, and 17 projects were conducted with monitoring, evaluation and reporting of the project implementation to the school administrators about changes in student behavior.

3) In terms of the outcome, the school had a policy on student moral and ethical development, decentralized to encourage each and every teacher to work on moral and ethical promotion projects, established a network for moral and ethical promotion which consisted of parents, and the District and Subdistrict Administrative Organizations. These operations reinforced more desirable behaviors among the students, evidenced by the national gold medal award for moral project achievement, and the constant number of visits to the school by other schools and institutes since 2015.

Keywords: Lessons learned; Moral and ethical promotion; Education Fund Schools

บทนำ

จากกระแสโลกาภิวัตน์ได้ส่งผลให้เกิดการเคลื่อนไหวทางวัฒนธรรมจากต่างชาติเข้ามาสู่ประเทศไทยผ่านสื่อและเทคโนโลยีสารสนเทศที่ไร้พรมแดนได้ก่อให้เกิดการผสมผสานเข้ากับวัฒนธรรมพื้นถิ่น ซึ่งส่งผลทั้งในเชิงบวกและเชิงลบต่อการปรับเปลี่ยนวิถีชีวิตของคนในสังคมไทยในแง่มุมต่างๆ ทั้งด้านค่านิยม พฤติกรรม และระบบคุณค่าของคนในสังคม ความเสื่อมถอยด้านคุณธรรมและจริยธรรมของคนไทยลดลง โดยเฉพาะเด็กและเยาวชนที่ยังขาดทักษะในการคิดวิเคราะห์อย่างเป็นระบบ ไม่สามารถคัดกรองและเลือกรับวัฒนธรรม ปัญหาเด็กและเยาวชนเป็นปัญหาระดับชาติที่ทุกภาคส่วนต่างวิตกกังวลว่าเด็กและเยาวชนวัยเรียนมีพฤติกรรมที่เน้นวัตถุนิยม บริโภคนิยม ขาดจิตสำนึก จิตสาธารณะ และให้ความสำคัญ กับเรื่องส่วนตนมากกว่าส่วนรวม นโยบายของรัฐบาลจึงได้ให้ความสำคัญและมุ่งมั่น ที่จะแก้ไขปัญหาดังกล่าว โดยเฉพาะอย่างยิ่ง ปัญหาที่สะท้อนถึงวิกฤตการณ์ด้านคุณธรรม จริยธรรมของคนในชาติโดยให้น้อมนำหลักคำสอนของศาสนา วัฒนธรรม และความเป็นไทยมาสร้างสรรค์สังคมให้เกิดความเข้มแข็งอย่างมีคุณภาพและมีคุณธรรม โดยส่งเสริมให้ทุกภาคส่วนมีบทบาทในการปลูกฝังคุณธรรม จริยธรรม สร้างค่านิยม จิตสำนึกที่ดีให้แก่ประชาชน ให้การพัฒนาประเทศมีความสมดุลทั้งทางด้านวัตถุและจิตใจพร้อมที่จะก้าวไปสู่สังคมแห่งคุณธรรมตาม ยุทธศาสตร์ชาติ 20 ปี และโมเดลประเทศไทย 4.0

การจัดการศึกษาขั้นพื้นฐานของสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ได้ระบุว่าหัวใจสำคัญคือ การสร้างและพัฒนาคนไทยเพื่ออนาคตของประเทศ สร้างคนไทยให้เป็นคนดีและคนเก่ง มีคุณลักษณะอันพึงประสงค์ ตามค่านิยมหลักของคนไทย 12 ประการ มีความเข้มแข็งทั้งร่างกายและจิตใจ เน้นการอ่านออกเขียนได้ คิดวิเคราะห์เป็น รวมถึงรักษาขนบธรรมเนียมประเพณีอันดีงามของคนไทยและค่านิยมประชาธิปไตย ส่วนรวมและประเทศชาติเป็นหลัก จึงกำหนดนโยบายมุ่งสร้างพลเมืองดีที่ตื่นตัวและอยู่ร่วมกับผู้อื่นในสังคมพหุวัฒนธรรมได้กำหนดและทำให้การศึกษานำการแก้ปัญหาสำคัญของสังคม รวมทั้งปัญหาการคอร์รัปชัน ฯพณฯ นายกรัฐมนตรี พลเอกประยุทธ์ จันทร์โอชา ได้กำหนดนโยบายด้านการศึกษาด้านพัฒนาคุณภาพนักเรียนและส่งเสริมการเรียนรู้ ได้แก่ 1) ปลูกฝังค่านิยม 12 ประการบนฐานหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง 2) ปลูกฝังให้เด็กรักและภูมิใจในความเป็นไทยรู้จักประวัติศาสตร์ชาติไทย และหน้าที่ความเป็นพลเมืองที่ดี 3) ยึดเด็กเป็นศูนย์กลางของการพัฒนา มุ่งเน้นการอ่านออก เขียนได้ คิดเป็น มองเห็นอนาคต 4) ปรับหลักสูตรทุกระดับชั้นให้มีความต่อเนื่องกัน มุ่งเน้นการศึกษาเพื่อการมีงานทำ และ 5) ลดจำนวนรายวิชาอย่างเหมาะสมกับวัย การบ่มเพาะกล่อมเกลาปลูกฝังและปลูกจิตสำนึกเพื่อให้ผู้เรียนเป็นผู้มีคุณธรรมจริยธรรม มีความรับผิดชอบต่องาน สังคม ชุมชนและสิ่งแวดล้อมเกิดความตระหนักในบทบาทหน้าที่ที่เกิดขึ้นในจิตใจ เพื่อให้ผู้เรียนสามารถดำรงตนอยู่ในสังคมร่วมกับผู้อื่นได้อย่างมีความสุข สถานศึกษาทุกระดับทุกสังกัดและหน่วยงานต่าง ๆ ที่มีหน้าที่ส่งเสริมสนับสนุนและร่วมจัดการศึกษา จึงมีส่วนสำคัญในการจัดการเรียนการสอนและจัดกิจกรรมที่พัฒนาผู้เรียนอย่างเหมาะสม ทั้งนี้เพื่อพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ที่มีคุณค่าและเป็นกำลังสำคัญในอนาคต

โดยเฉพาะนักเรียนจำเป็นต้องสร้างความเข้มแข็งทางวัฒนธรรม การมีคุณธรรมจริยธรรมที่พึงประสงค์ และมีภูมิคุ้มกัน ทางสังคมที่ดีในทุกด้าน การพัฒนาการศึกษา คือ การพัฒนาคนโดยสถานศึกษาหรือโรงเรียนเป็นแหล่งการพัฒนา ให้ผู้เรียนเป็นผู้มีคุณภาพดี มีคุณลักษณะอันพึงประสงค์ (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน, 2550 : 54)

โรงเรียนบ้านสันทีบ อำเภอสรีสัชชาลัย จังหวัดสุโขทัย ได้รับการคัดเลือกจากท่านองคมนตรีให้เป็นโรงเรียนในโครงการกองทุนการศึกษา สำนักงานเลขาธิการองคมนตรี ทำเนียบองคมนตรี รุ่นที่ 4 เมื่อปี พ.ศ. 2557 โดยได้รับการคัดเลือกจากท่าน พล.อ.สุรยุทธ์ จุลานนท์ องคมนตรี ประธานคณะกรรมการบริหารโครงการกองทุนการศึกษา โดยมีเป้าหมายสร้างคนดีให้กับบ้านเมืองภายใต้สโลแกน “คุณธรรมทุกพื้นที่ ความดีทั้งโรงเรียน” ภายใต้การขับเคลื่อนโครงการโรงเรียนคุณธรรม จริยธรรม โดยสำนักงานโครงการกองทุนการศึกษา จะส่งเสริมสนับสนุนหลักๆ ใน 3 ด้าน คือ 1. ด้านกายภาพ 2. ด้านนักเรียน 3. ด้านบุคลากร โรงเรียนบ้านสันทีบได้ดำเนินการพัฒนาโรงเรียนให้เป็นโรงเรียนคุณธรรม จริยธรรมอย่างแท้จริง โดยมีการดำเนินการ และ มีการนิเทศติดตามอย่างต่อเนื่อง โรงเรียนบ้านสันทีบเป็นโรงเรียนต้นแบบในการผลักดันเรื่องคุณธรรม จริยธรรมของนักเรียน จะเห็นได้จากการดำเนินโครงการและกิจกรรมที่เกี่ยวข้องกับการส่งเสริมคุณธรรม จริยธรรมของนักเรียน ไม่ว่าจะเป็นโครงการโรงเรียนสีขาว หรือโครงการโรงเรียนดีประจำตำบล ซึ่งเป็นการดำเนินงานสนองนโยบายของเขตพื้นที่การศึกษาและกระทรวงศึกษาธิการ ในเรื่องส่งเสริมคุณธรรม จริยธรรม โรงเรียนบ้านสันทีบจึงได้มีมาตรการในการส่งเสริมและปลูกฝังคุณธรรม จริยธรรมผู้เรียน โดยเน้นกระบวนการจัดการเรียนรู้ที่ครูได้บูรณาการสอนโดยสอดแทรกคุณธรรม จริยธรรม แต่กระบวนการจัดการเรียนรู้เพียงอย่างเดียวไม่เพียงพอ เพราะโรงเรียนคือหน่วยงานที่ต้องขัดเกลาพฤติกรรม และปลูกฝังให้ผู้เรียนเกิดคุณธรรมจริยธรรมโดยดำเนินการผ่านโครงการต่างๆมากมายเช่น โครงการครูกวาดเด็กเก็บโครงการเด็กดี มีวินัย โครงการจิตอาสาทำความสุข โครงการแต่งกายดีมีระเบียบ โครงการโรงเรียนสวยด้วยมือเรา โครงการไหว้งามอย่างไทย โครงการอมวันละนิดชีวิตพอเพียง และโครงการลูกเสือต้านภัยยาเสพติด เป็นต้น ดังนั้นจึงต้องมีการดำเนินการกำหนดทิศทาง มีมาตรการส่งเสริมการดำเนินงาน ร่วมมือกับครอบครัว ชุมชน และหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง เพื่อให้การดำเนินการส่งเสริมด้านคุณธรรม จริยธรรมผู้เรียนให้เกิดประสิทธิภาพและประสิทธิผลตามที่วางไว้ (คู่มือการจัดกิจกรรมพัฒนาโรงเรียนคุณธรรม, 2560 : 75)

จากความเป็นมาและความสำคัญดังกล่าวผู้วิจัยได้เล็งเห็นถึงคุณค่า และประโยชน์ของโรงเรียนคุณธรรมต้นแบบจึงได้ทำการถอดบทเรียนการส่งเสริมคุณธรรมและจริยธรรมของนักเรียนในโรงเรียนโครงการกองทุนการศึกษา:กรณีศึกษาโรงเรียนบ้านสันทีบ อำเภอสรีสัชชาลัย จังหวัดสุโขทัย เพื่อนำผลวิจัยไปใช้เป็นแนวทางการดำเนินงานส่งเสริมคุณธรรม จริยธรรมของนักเรียนในโรงเรียนบ้านสันทีบที่จะสามารถเป็นแหล่งเรียนรู้ และเป็นแบบอย่างให้กับโรงเรียนอื่นๆ ได้มาศึกษาคูงาน เพื่อเป็นแบบอย่างให้กับสถานศึกษาอื่นได้เรียนรู้ต่อไป

วัตถุประสงค์การวิจัย

เพื่อถอดบทเรียนความสำเร็จการส่งเสริมคุณธรรมและจริยธรรมของนักเรียนในโรงเรียนโครงการกองทุนการศึกษา โรงเรียนบ้านสันหีบ อำเภอศรีสาขาลัย จังหวัดสุโขทัย

ระเบียบวิธีวิจัย

1. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

กลุ่มเป้าหมายที่ใช้ในการวิจัยมี 2 กลุ่ม คือ

กลุ่มที่ 1 เก็บข้อมูลเกี่ยวกับการดำเนินงานการส่งเสริมคุณธรรมและจริยธรรมของนักเรียนโรงเรียนบ้านสันหีบจากการศึกษาเอกสารและการสัมภาษณ์ จำนวน 7 คน ประกอบด้วย ผู้บริหารสถานศึกษา จำนวน 1 คน ผู้ทรงคุณวุฒิที่ได้รับรางวัลคุณธรรมจริยธรรมดีเด่นจากคุรุสภา จำนวน 3 คน ครูฝ่ายวิชาการ จำนวน 1 คน ประธานคณะกรรมการสถานศึกษา จำนวน 1 คน และตัวแทนผู้ปกครอง จำนวน 1 คน โดยการเลือกแบบเจาะจง (purposive sampling)

กลุ่มที่ 2 ใช้ในการสนทนากลุ่มเพื่อตรวจสอบและยืนยันข้อมูลที่ได้จากการถอดบทเรียนความสำเร็จการส่งเสริมคุณธรรมและจริยธรรมของนักเรียนในโรงเรียนโครงการกองทุนการศึกษา โรงเรียนบ้านสันหีบ อำเภอศรีสาขาลัย จังหวัดสุโขทัย จำนวน 8 คน ประกอบด้วย ผู้อำนวยการสถานศึกษา จำนวน 1 คน, ครูฝ่ายวิชาการจำนวน 1 คน, ครูผู้รับผิดชอบโครงการขับเคลื่อนโรงเรียนคุณธรรม จำนวน 4 คน และตัวแทนนิเทศติดตามจากมูลนิธิยุวสถิรคุณ จำนวน 2 คน โดยการเลือกแบบเจาะจง (purposive sampling)

2. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยในครั้งนี้ คือ แบบสัมภาษณ์แบบมีโครงสร้าง (Structure Interview) ใช้สัมภาษณ์ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ (Key Information) โดยการสร้างแบบสัมภาษณ์มี 2 ตอนดังนี้

ตอนที่ 1 สัมภาษณ์ข้อมูลทั่วไปเกี่ยวกับผู้ให้สัมภาษณ์ ตำแหน่ง อายุ ระดับการศึกษา และประสบการณ์การทำงาน

ตอนที่ 2 สัมภาษณ์เกี่ยวกับกระบวนการส่งเสริมคุณธรรมจริยธรรมของนักเรียนโดยนำข้อมูลที่ได้จากการศึกษานโยบายของโรงเรียนบ้านสันหีบที่เกี่ยวข้องกับการส่งเสริมคุณธรรมจริยธรรม โครงการส่งเสริมคุณธรรมจริยธรรม ผลการดำเนินงานตามโครงการ รวมถึงมาตรฐานและตัวชี้วัดตามแนวทางของการนิเทศติดตามโรงเรียนคุณธรรมของมูลนิธิยุวพัฒน์หรือมูลนิธิยุวสถิรคุณ (เดิม) จำนวน 3 มาตรฐาน 7 ตัวชี้วัด กระบวนการดำเนินงาน ปัจจัยความสำเร็จ และปัจจัยอุปสรรค

การสร้างและหาคคุณภาพของแบบสัมภาษณ์

3. การเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัยเก็บรวบรวมข้อมูลโดยวิธีการศึกษาเอกสาร และสัมภาษณ์ นอกเหนือจากการใช้แบบสัมภาษณ์ เป็นเครื่องมือในการเก็บข้อมูลแล้ว ยังมีเครื่องมือในการรวบรวมข้อมูลอื่น ๆ อีก คือ กล้องถ่ายรูป เครื่องบันทึกเสียง และสมุดบันทึก หากข้อมูลในประเด็นใดไม่ชัดเจนผู้วิจัยได้โทรศัพท์สัมภาษณ์เพิ่มเติม โดยมีขั้นตอนการเก็บรวบรวมข้อมูลดังนี้

3.1 แบบสัมภาษณ์

1. ผู้วิจัยขอหนังสือจากสำนักงานบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยราชภัฏอุตรดิตถ์ เพื่อขอความอนุเคราะห์ในการเก็บรวบรวมข้อมูล ถึงผู้อำนวยการโรงเรียนบ้านสันหีบ อำเภอสรีสัชชาลัย จังหวัดสุโขทัย
2. ผู้วิจัยนำหนังสือไปยังโรงเรียนเป้าหมายด้วยตัวเอง พร้อมทั้งชี้แจงวัตถุประสงค์การวิจัยว่าผู้วิจัยต้องการถอดบทเรียนความสำเร็จการส่งเสริมคุณธรรม จริยธรรมของนักเรียนในโรงเรียน รวมทั้งชี้แจงขั้นตอน วิธีการ และระยะเวลาในการเก็บรวบรวมข้อมูล
3. ผู้วิจัยศึกษาเอกสารการปฏิบัติงานวิชาการของโรงเรียน เอกสารรายงานต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้อง รวมทั้งสังเกตการณ์ดำเนินงานวิชาการ และบันทึกข้อมูลต่าง ๆ ลงสมุดบันทึก
4. ผู้วิจัยดำเนินการสัมภาษณ์ผู้ให้ข้อมูลสำคัญเพื่อเก็บรวบรวมข้อมูล
5. นำข้อมูลที่ได้รับจากการสัมภาษณ์วิเคราะห์ข้อมูลโดยการวิเคราะห์เนื้อหา(Content Analysis) เพื่อเป็นการนำเสนอแนวถอดบทเรียนความสำเร็จการส่งเสริมคุณธรรมและจริยธรรมของนักเรียน

3.2 แบบสนทนากลุ่ม

1. ขอหนังสือจากสำนักงานบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยราชภัฏอุตรดิตถ์ เพื่อขอความอนุเคราะห์ในการเข้าร่วมการสนทนากลุ่มจากกลุ่มเป้าหมาย
2. จัดการสนทนากลุ่ม ในวันที่ 11 พฤษภาคม 2565 ณ ห้องประชุมโรงเรียนบ้านสันหีบเพื่อตรวจสอบและยืนยันข้อมูลที่ได้จากการถอดบทเรียนความสำเร็จการส่งเสริมคุณธรรมและจริยธรรมของนักเรียนในโรงเรียนโครงการกองทุนการศึกษา : กรณีศึกษาโรงเรียนบ้านสันหีบ อำเภอสรีสัชชาลัย จังหวัดสุโขทัย

4. การวิเคราะห์ข้อมูล

ผู้วิจัยนำข้อมูลที่เก็บรวบรวมจากการศึกษาเอกสาร การสัมภาษณ์และการสนทนากลุ่มมาทำการวิเคราะห์เชิงเนื้อหา

กรอบแนวคิดในการวิจัย

การศึกษาเรื่องถอดบทเรียนความสำเร็จการส่งเสริมคุณธรรมและจริยธรรมของนักเรียนในโรงเรียน
โครงการกองทุนการศึกษา : กรณีศึกษาโรงเรียนบ้านสันหีบ อำเภอศรีสาขาลัย จังหวัดสุโขทัย

มาตรฐานและตัวชี้วัดตามแนวทางของการนิเทศติดตามโรงเรียน
คุณธรรมของ มูลนิธิยุวพัฒน์หรือมูลนิธิยุวสถิรคุณ (เดิม) จำนวน 3
มาตรฐาน 7 ตัวชี้วัด ได้แก่

1. มาตรฐานด้านกระบวนการ

1.1 มีกระบวนการส่งเสริมคุณธรรมและจริยธรรมทั้งโรงเรียน

1.2 มีกลไกคณะทำงานและใช้โครงการคุณธรรมเป็นเครื่องมือที่
ทุกคนมีส่วนร่วมในการลงมือปฏิบัติเพื่อขับเคลื่อนโรงเรียนคุณธรรม
ต้นแบบ

2. มาตรฐานด้านผลผลิต

2.1 พฤติกรรมที่พึงประสงค์ในโรงเรียนเพิ่มขึ้น

2.2 พฤติกรรมที่ไม่พึงประสงค์ในโรงเรียน

2.3 เกิดกระบวนการมีส่วนร่วมในการส่งเสริมคุณธรรมและ
จริยธรรม ในโรงเรียนจากทุกภาคส่วนที่เกี่ยวข้อง

3. มาตรฐานด้านผลลัพธ์

3.1 มีองค์ความรู้/นวัตกรรมการสร้างเสริมคุณธรรมและ
จริยธรรม และมีการบูรณาการกับการเรียนรู้ในชั้นเรียน

3.2 เป็นแหล่งเรียนรู้ของโรงเรียนคุณธรรมและจริยธรรม

ถอดบทเรียนความสำเร็จการ
ส่งเสริมคุณธรรมและ
จริยธรรมของนักเรียนใน
โรงเรียนโครงการกอง
ทุนการศึกษา : กรณีศึกษา
โรงเรียนบ้านสันหีบ
อำเภอศรีสาขาลัย
จังหวัดสุโขทัย

แผนภาพที่ 1 กรอบแนวคิดในการวิจัย

ผลการวิจัย

ผลการวิจัยพบว่าการส่งเสริมคุณธรรมจริยธรรมของนักเรียนดำเนินงานตามมาตรฐานและตัวชี้วัดตามแนวทางของการนิเทศติดตามโรงเรียนคุณธรรมของ มูลนิธิยุวสถิรคุณ 3 มาตรฐาน 7 ตัวชี้วัด ตามกระบวนการดำเนินงาน 3 ด้านคือ ด้านกระบวนการ ด้านผลผลิต และด้านผลลัพธ์ ดังนี้

1) ด้านกระบวนการ พบว่ากระบวนการส่งเสริมคุณธรรมและจริยธรรม โรงเรียนมีการแต่งตั้งคณะกรรมการดำเนินการเกี่ยวกับการส่งเสริมคุณธรรมจริยธรรมนักเรียนแต่งตั้งคณะกรรมการติดตามประเมินผลโครงการ จัดตั้งคณะทำงานและใช้โครงการคุณธรรมเป็นเครื่องมือที่ทุกคนมีส่วนร่วมในการลงมือปฏิบัติเพื่อขับเคลื่อนโรงเรียนคุณธรรมต้นแบบ กำหนดให้ทุกกลุ่มสาระเสนอโครงการส่งเสริมคุณธรรมจริยธรรมนักเรียน 1 ห้องเรียน 1 โครงการ มีการประชุมเชิงปฏิบัติการของผู้บริหาร ครูและบุคลากรทางการศึกษาร่วมวางแผนพัฒนา จัดทำแผนปฏิบัติการส่งเสริมคุณธรรมจริยธรรมของนักเรียนเพื่อแก้ไขพฤติกรรมที่ไม่พึงประสงค์ และประกาศนโยบายการพัฒนาคุณธรรมจริยธรรมจัดทำโครงการส่งเสริมคุณธรรมแยกตามกลุ่มสาระการเรียนรู้ รวมทั้งสิ้น 17 โครงการ

2) ด้านผลผลิตพบว่า ทุกกลุ่มสาระการเรียนรู้เสนอโครงการเพื่อส่งเสริมคุณธรรมจริยธรรมของนักเรียน 17 โครงการและจัดทำโครงการ 17 โครงการ มีการติดตาม/ประเมินผล การจัดทำโครงการเสนอและรายงานผลการปฏิบัติตามโครงการรายงานผลต่อผู้บริหารสถานศึกษา เกี่ยวกับการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมของนักเรียน

3) ด้านผลลัพธ์พบว่า โรงเรียนมีการกำหนดนโยบายการส่งเสริมคุณธรรมจริยธรรมนักเรียน กำหนดให้ทุกกลุ่มสาระมีการจัดทำโครงการส่งเสริมคุณธรรมจริยธรรม มีการกระจายอำนาจให้ครูทุกคนเป็นผู้ปฏิบัติงานโครงการส่งเสริมคุณธรรมจริยธรรม กำหนดการติดตาม ประเมินผลและรายงานผลการดำเนินโครงการ มีเครือข่ายการส่งเสริมคุณธรรมจริยธรรมประกอบด้วย เครือข่ายผู้ปกครอง อำเภอและองค์การบริหารส่วนตำบล มีนวัตกรรมการส่งเสริมคุณธรรมจริยธรรมนักเรียนโดยใช้บ้านภูมิแผ่นดินบูรณาการกับการจัดการเรียนการสอน ทำให้พฤติกรรมที่ไม่พึงประสงค์ของนักเรียนลดลง นักเรียนมีพฤติกรรมที่พึงประสงค์เพิ่มขึ้นโดยได้รับรางวัลชนะเลิศรางวัลระดับเหรียญทอง กิจกรรมการประกวดโครงการคุณธรรม ระดับชั้น ม.1 - ม.3 งานศิลปหัตถกรรมนักเรียน ระดับชาติ ครั้งที่ 69 ปีการศึกษา 2562 รางวัลระดับเหรียญทอง รองชนะเลิศอันดับที่ 2 กิจกรรมการประกวดโครงการวิทยาศาสตร์ ประเภทสิ่งประดิษฐ์ ระดับชั้น ม.1 - ม.3 งานศิลปหัตถกรรมนักเรียน ระดับชาติ ครั้งที่ 69 ปีการศึกษา 2562 นักเรียนมีวินัย มีจิตสาธารณะและแต่งกายถูกระเบียบ มีหน่วยงานหรือสถานศึกษาอื่นๆเข้ามาศึกษาดูงานและกระบวนการส่งเสริมคุณธรรมจริยธรรมนักเรียนรวมถึงการรับเชิญเป็นวิทยากรอบรมคุณธรรมจริยธรรมของผู้บริหาร ครูและบุคลากรทางการศึกษาของโรงเรียนบ้านสันหีบทั้งในจังหวัดสุโขทัยและจังหวัดใกล้เคียงอย่างต่อเนื่องตั้งแต่ปี 2558 ถึงปัจจุบัน

อภิปรายผลการวิจัย

จากผลการวิจัยการถอดบทเรียนความสำเร็จการส่งเสริมคุณธรรมและจริยธรรมของนักเรียนในโรงเรียนโครงการกองทุนการศึกษา โรงเรียนบ้านสันหีบ อำเภอศรีษะขันาลัย จังหวัดสุโขทัย มีการดำเนินงานตามมาตรฐานและตัวชี้วัดตามแนวทางของการนิเทศติดตามโรงเรียนคุณธรรมของ มูลนิธิยุวสถิรคุณ 3 มาตรฐาน 7 ตัวชี้วัด ตามกระบวนการดำเนินงาน 3 ด้านคือ ด้านกระบวนการ ด้านผลผลิต และด้านผลลัพธ์ เมื่อพิจารณาจากกระบวนการดำเนินงานทั้ง 3 ด้านสามารถอภิปรายผล ดังนี้

1) ด้านกระบวนการ จากการศึกษาพบว่ากระบวนการส่งเสริมคุณธรรมและจริยธรรม โรงเรียนมีการแต่งตั้งคณะกรรมการดำเนินการเกี่ยวกับการส่งเสริมคุณธรรมจริยธรรมนักเรียนแต่งตั้งคณะกรรมการติดตามประเมินผลโครงการ จัดตั้งคณะทำงานและใช้โครงงานคุณธรรมเป็นเครื่องมือที่ทุกคนมีส่วนร่วมในการลงมือปฏิบัติเพื่อขับเคลื่อนโรงเรียนคุณธรรมต้นแบบ กำหนดให้ทุกกลุ่มสาระเสนอโครงการส่งเสริมคุณธรรมจริยธรรมนักเรียน 1 ห้องเรียน 1 โครงงาน มีการประชุมเชิงปฏิบัติการของผู้บริหาร ครูและบุคลากรทางการศึกษา ร่วมวางแผนพัฒนา จัดทำแผนปฏิบัติการส่งเสริมคุณธรรมจริยธรรมของนักเรียน เพื่อแก้ไขพฤติกรรมที่ไม่พึงประสงค์ และประกาศนโยบายการพัฒนาคุณธรรมจริยธรรมจัดทำโครงงานส่งเสริมคุณธรรมแยกตามกลุ่มสาระการเรียนรู้ รวมทั้งสิ้น 17 โครงงาน เนื่องจากโรงเรียนกำหนดให้มีผู้รับผิดชอบโครงงานหรือกิจกรรมไว้อย่างชัดเจน ให้ความสำคัญกับงานพัฒนาศักยภาพครู เพื่อให้ครูสามารถเป็นกำลังสำคัญในการพัฒนาโรงเรียนคุณธรรมให้บรรลุผลสำเร็จการพัฒนาศักยภาพครูให้มีความรู้ ความสามารถในการออกแบบและจัดการเรียนรู้ควบคู่กับการสร้างเสริมคุณธรรม จริยธรรม และสามารถพัฒนาคุณธรรม จริยธรรมของนักเรียนแบบองค์รวมได้ จะเป็นหลักประกันสำคัญอย่างหนึ่งซึ่งช่วยให้การพัฒนาโรงเรียนคุณธรรมสามารถเริ่มต้น และดำเนินการไปได้อย่างต่อเนื่องด้วยความมุ่งมั่นของครู ร่วมกับการมีภาวะผู้นำของผู้บริหาร ความร่วมมือของนักเรียน ผู้ปกครอง และผู้มีส่วนเกี่ยวข้องในโรงเรียน ทั้งนี้กระบวนการส่งเสริมคุณธรรม จริยธรรมต้องทำทั้งโรงเรียน ดังนั้น จำเป็นต้องให้ทุกคนเข้าใจกระบวนการพัฒนาโรงเรียนคุณธรรม เข้าใจให้กระจ่างในวิธีการดำเนินกิจกรรม ส่วนเนื้อหาสาระในการปรับปรุงหรือสร้างเสริมพฤติกรรมนักเรียนและผู้เกี่ยวข้องเป็นไปความบริบท สภาพแวดล้อม นโยบาย วิสัยทัศน์ การบริหารจัดการโรงเรียน และความตั้งใจจริงและการมีส่วนร่วมของทุกคนในโรงเรียน ซึ่งสอดคล้องกับหลักการแนวทางในการดำเนินการโรงเรียนคุณธรรมตามแนวทางของมูลนิธิยุวสถิรคุณ ที่กำหนดว่าการพัฒนากระบวนการมีส่วนร่วมจากทุกภาคส่วนในการส่งเสริมและพัฒนาคุณธรรมจริยธรรม นักเรียน ลดพฤติกรรมที่ไม่พึงประสงค์ในโรงเรียน ส่งเสริมการสร้างพฤติกรรมที่พึงประสงค์เพิ่มขึ้น เพื่อเป้าหมายการสร้างคนดีสู่สังคม รวมทั้งการพัฒนาโรงเรียนคุณธรรมให้เป็นต้นแบบ และเป็นศูนย์เรียนรู้ของโรงเรียนคุณธรรม ทั้งนี้กลุ่มตัวอย่างทั้งผู้บริหาร และครู ได้เสนอแนะให้ผู้บริหาร ครู นักเรียน และชุมชนมีส่วนร่วมในการกำหนดคุณธรรมอัตลักษณ์ของโรงเรียน ให้มีการพัฒนาครูแกนนำอย่างต่อเนื่อง จัดทำ

เอกสารเพื่อเป็นแนวทางการพัฒนา สนับสนุนให้หน่วยงานภายนอก เข้ามามีบทบาทในการพัฒนาร่วมกัน การกระตุ้นขวัญกำลังใจ มีการนิเทศ ติดตามอย่างต่อเนื่อง

2) ด้านผลผลิต จากการศึกษาพบว่า ทุกกลุ่มสาระการเรียนรู้เสนอโครงการเพื่อส่งเสริมคุณธรรม จริยธรรมของนักเรียน 17 โครงการและจัดทำโครงการ 17 โครงการ มีการติดตาม/ประเมินผล การจัดทำโครงการเสนอและรายงานผลการปฏิบัติตามโครงการต่อผู้บริหารสถานศึกษา เกี่ยวกับการเปลี่ยนแปลง พฤติกรรมของนักเรียน เนื่องจาก มีการบูรณาการกับสาระการเรียนรู้ และแหล่งเรียนรู้ของโรงเรียนคุณธรรม โรงเรียนมีการส่งเสริมการจัดทำแผนการสอนในลักษณะบูรณาการคุณธรรม จริยธรรมกับทุกกลุ่มสาระวิชา มีการจัดอบรมให้ความรู้กับครูเกี่ยวกับการเขียนแผนการเรียนรู้เพื่อจัดทำโครงการส่งเสริมคุณธรรมจริยธรรมอย่าง ชัดเจนให้สอดคล้องกับคุณธรรมอัตลักษณ์โรงเรียน และการจัดทำคู่มือปฏิบัติงาน จัดอบรมให้ความรู้กับ นักเรียนและครูผู้สอนความรู้ในทุกกิจกรรมทุกรายวิชา มีการนิเทศติดตาม และเสนอแนะแนวทางในการทำงาน อย่างต่อเนื่อง ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่าครูที่มีความรู้ ความเข้าใจในกระบวนการพัฒนาโรงเรียนคุณธรรมว่าควร จะต้องดำเนินการตามขั้นตอนใดบ้าง ซึ่งกระบวนการสรุปบทเรียนและการทบทวนกระบวนการ วิเคราะห์เหตุ ปัจจัยทั้งด้านบวก และด้านลบหลังการปฏิบัติงานจะช่วยให้สามารถปรับปรุงแก้ไขการดำเนินโครงการหรือ กิจกรรม ให้ประสบผลสำเร็จและสามารถสรุปองค์ความรู้และถ่ายทอดให้กับผู้ดำเนินโครงการหรือกิจกรรมใน รุ่นต่อ ๆ ไป สอดคล้องกับวัตถุประสงค์หลักของศูนย์โรงเรียนคุณธรรมมูลนิธิยุวสถิรคุณ ที่ให้ความสำคัญกับ งานพัฒนาศักยภาพครู เพื่อให้ครูสามารถเป็นกำลังสำคัญในการพัฒนาโรงเรียนคุณธรรมให้บรรลุผลสำเร็จการ พัฒนาศักยภาพครูให้มีความรู้ ความสามารถในการออกแบบและจัดการเรียนรู้ควบคู่กับการสร้างเสริม คุณธรรม จริยธรรม และสามารถพัฒนาคุณธรรม จริยธรรมของนักเรียนแบบองค์รวมได้ จะเป็นหลักประกัน สำคัญอย่างหนึ่งซึ่งช่วยให้การพัฒนาโรงเรียนคุณธรรมสามารถเริ่มต้น และดำเนินการไปได้อย่างต่อเนื่องด้วย ความมุ่งมั่นของครู ร่วมกับการมีภาวะผู้นำของผู้บริหาร ความร่วมมือของนักเรียน ผู้ปกครอง และผู้มีส่วน เกี่ยวข้องในโรงเรียนและสอดคล้องกับทฤษฎีสองปัจจัยของเฮิร์ซเบิร์ก (HERZBERG THEORY) เกี่ยวกับ องค์ประกอบสองชนิดที่มีผลต่อแรงจูงใจในการทำงาน คือ องค์ประกอบภายนอก (Hygiene Factors) เกี่ยวกับค่าจ้างเงินเดือนเงื่อนไขในการทำงาน ความมั่นคงในการทำงาน เป็นต้น และองค์ประกอบภายใน (Motivational Factors) ได้แก่ การได้รับการยอมรับ ความก้าวหน้าในหน้าที่การงาน ความรับผิดชอบ และการประสบความสำเร็จในหน้าที่การงาน ดังนั้น ผู้บริหารจะต้องศึกษาปัจจัยทั้งสองเพื่อรับประกันความสำเร็จ จากการกำหนดผู้รับผิดชอบโครงการหรือกิจกรรม

3) ด้านผลลัพธ์ จากการศึกษาพบว่า โรงเรียนมีการกำหนดนโยบายการส่งเสริมคุณธรรมจริยธรรม นักเรียน กำหนดให้ทุกกลุ่มสาระมีการจัดทำโครงการส่งเสริมคุณธรรมจริยธรรม มีการกระจายอำนาจให้ครูทุก คนเป็นผู้ปฏิบัติงานโครงการส่งเสริมคุณธรรมจริยธรรม กำหนดการติดตาม ประเมินผลและรายงานผลการ ดำเนินโครงการ มีเครือข่ายการส่งเสริมคุณธรรมจริยธรรมประกอบด้วย เครือข่ายผู้ปกครอง อำเภอและ

องค์การบริหารส่วนตำบล มีนวัตกรรมการส่งเสริมคุณธรรมจริยธรรมนักเรียนโดยใช้บ้านภูมิแผ่นดินบูรณาการกับการจัดการเรียนการสอน ทำให้พฤติกรรมที่ไม่พึงประสงค์ของนักเรียนลดลง ทั้งนี้เนื่องจากการกำหนดให้แต่ละกลุ่มสาระจัดทำโครงการส่งเสริมคุณธรรมจริยธรรมนักเรียนและการกระจายอำนาจให้ครูทุกคนในตรงเรียนมีสิทธิและแนวคิดในการพัฒนานักเรียนที่หลากหลายทำให้เกิดความร่วมมือที่ดีเพราะว่าครูทุกคนมีหน้าที่ปลูกฝัง อบรมและพัฒนาคุณธรรมจริยธรรมให้นักเรียน รวมทั้งการร่วมมือกับเครือข่ายผู้ปกครองทำให้การขับเคลื่อนโครงการโรงเรียนคุณธรรมประสบความสำเร็จมากขึ้น ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ ศูนย์โรงเรียนคุณธรรม มูลนิธิยุวสถิรคุณ (2560 : บทสรุปผู้บริหาร) ได้ศึกษาผลการดำเนินงานการขยายผลเครือข่ายโรงเรียนคุณธรรมจริยธรรม สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเพชรบุรี เขต 2 ผลการศึกษา พบว่า 1) โรงเรียนส่วนใหญ่ที่เข้าร่วมโครงการตามเป้าหมายที่สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาที่กำหนด ซึ่งเมื่อดำเนินงานตามโครงการแล้วได้รับความร่วมมือจากผู้ปกครอง กรรมการสถานศึกษา ชุมชน และหน่วยงานในพื้นที่เนื่องจากเห็นว่าเป็นโครงการที่ดี 2) การกำหนดคุณธรรมอัตลักษณ์ของโรงเรียนส่วนใหญ่มีการกำหนดคุณธรรมอัตลักษณ์ มีบางส่วนยังขาดความรู้ความเข้าใจเรื่องการกำหนดคุณธรรมอัตลักษณ์ ในส่วนของคุณธรรมเป้าหมายของโรงเรียนใน สพป. เพชรบุรีเขต 2 มีคุณธรรมเป้าหมาย 10 อันดับแรก เรียงลำดับตามความถี่ คือ ความมีวินัย จิตอาสา/จิตสาธารณะ ความพอเพียง ความรับผิดชอบ ความสะอาด ความสุภาพ ความมีมารยาท ความซื่อสัตย์ ความประหยัดและความกตัญญูโดยคุณธรรมเป้าหมายของโรงเรียนในสังกัด สพป. เพชรบุรี เขต 2 สี่ลำดับแรก คือ ความมีวินัย จิตอาสา/จิตสาธารณะ ความพอเพียง และความรับผิดชอบ สอดคล้องกับคุณธรรมเป้าหมายของแผนแม่บทคุณธรรมแห่งชาติ คือ พอเพียง วินัย สุจริต และจิตอาสา รวมทั้งคุณธรรมเป้าหมายของกระทรวงศึกษาธิการ ซึ่งได้แก่ ความพอเพียง กตัญญู ซื่อสัตย์สุจริต ความรับผิดชอบและอุดมการณ์ด้านคุณธรรม 3) การพัฒนาคุณธรรมของโรงเรียนมีผลทำให้พฤติกรรมที่พึงประสงค์ของนักเรียนเพิ่มขึ้น รองลงมาคือการเปลี่ยนแปลงสภาพแวดล้อมของโรงเรียน การเปลี่ยนแปลงด้านการเรียนการสอน และพฤติกรรมที่ไม่พึงประสงค์ลดลง นักเรียนมีพฤติกรรมดีขึ้น รู้จักรับผิดชอบต่อตนเองและส่วนรวม มีการทำงานเป็นทีม ทำให้เกิดความรักสามัคคี ห้องเรียนเป็นระเบียบ โรงเรียนสะอาดขึ้นพฤติกรรมที่พึงประสงค์ที่เพิ่มขึ้น ได้แก่ นักเรียนมีวินัย มีจิตอาสาเพิ่มขึ้นช่วยพัฒนาส่วนรวม มีน้ำใจต่อผู้อื่น นักเรียนมีความประพฤติเรียบร้อย ไม่ทะเลาะวิวาท ขยัน ซื่อสัตย์ นักเรียนมีความรับผิดชอบต่อหน้าที่ รับผิดชอบต่องานที่ได้รับมอบหมาย ตรงต่อเวลา นักเรียนรักษาความสะอาดได้ดี มีมารยาทดีขึ้นมีความเสียสละ 4) การจัดทำโครงการคุณธรรมส่วนใหญ่หรือเกือบทั้งหมดเป็นโครงการเพื่อพัฒนาหรือแก้ปัญหาของโรงเรียนและนักเรียน ยังขาดโครงการที่เป็นโครงการของครูหรือผู้บริหารซึ่งส่วนใหญ่จะใช้พฤติกรรมบ่งชี้เชิงบวกที่กำหนดไว้ในคุณธรรมอัตลักษณ์เป็นการปรับปรุงหรือแก้ปัญหาหรือใช้กำกับในเรื่องพฤติกรรม 5) การนิเทศติดตาม สพป.เพชรบุรี เขต 2 กำหนดให้มีการนิเทศภาคเรียนละ 1 ครั้งและโรงเรียนให้ความเห็นว่าผู้นิเทศสามารถให้คำแนะนำโรงเรียนในการดำเนินงานได้เป็นอย่างดี อย่างไรก็ตามมีโรงเรียนจำนวนหนึ่งที่ให้ข้อมูลว่าไม่มีผู้นิเทศไปเยี่ยมโรงเรียน 6)

ปัจจัยความสำเร็จในการดำเนินงาน ได้แก่ ภาวะผู้นำของผู้บริหาร ตั้งแต่ผู้บริหารระดับเขตพื้นที่การศึกษา ระดับโรงเรียน ความร่วมมือของผู้ปกครอง/ชุมชน การให้การสนับสนุนและมีส่วนร่วมในการขับเคลื่อนโรงเรียน คุณธรรมให้ประสบความสำเร็จ ความเอาใจใส่ของคณะครู ผู้บริหารโดยการติดตามดูแลอย่างต่อเนื่อง ความสามัคคีของบุคลากรในโรงเรียน การช่วยเหลือกัน การทำงานอย่างเป็นระบบและการเป็นแบบอย่างที่ดี รวมทั้ง การนิเทศติดตามอย่างต่อเนื่อง ซึ่งเป็นการกระตุ้นให้โรงเรียนมีความกระตือรือร้นและเป็นการสร้างกำลังใจแก่ ผู้ปฏิบัติงาน 7) อุปสรรคในการดำเนินงานพัฒนาโรงเรียนคุณธรรม ได้แก่ การที่โรงเรียนไม่มีผู้บริหาร (เนื่องจากในช่วยเดือนสิงหาคม -กันยายน 2559 โรงเรียนในสังกัด สพป.เพชรบุรี เขต 2 ไม่มีผู้อำนวยการ โรงเรียนเป็น จำนวน 36 แห่ง และในเดือนกันยายน 2559 มีผู้อำนวยการโรงเรียนที่เกษียณอายุราชการ จำนวน 12 คน ในเดือนกุมภาพันธ์ 2560 มีโรงเรียนที่ยังไม่มีผู้บริหาร จำนวน 14 แห่ง) มีครูและบุคลากรน้อย ทำให้การพัฒนาโรงเรียนคุณธรรมขาดความต่อเนื่อง ไม่มีงบประมาณสนับสนุน ภาระงานของครูมีมาก หรือใน บางแห่งผู้ปกครองมีส่วนร่วมน้อยขาดความสนใจ เด็กประพฤติปฏิบัติไม่ต่อเนื่อง 8) ข้อเสนอแนะในภาพรวม ต่อการดำเนินงานโครงการ คือ ต้องการให้มีการจัดการอบรมให้ครูในโรงเรียนเพิ่มเติม เนื่องจากครูที่ได้รับการ อบรมในรุ่นแรก ๆ ย้ายโรงเรียนหรือเกษียณอายุราชการไปแล้ว และการใช้ประโยชน์จากการเป็นเครือข่ายยังไม่ มากเท่าที่ควร ทั้งนี้ อาจเนื่องจากที่ตั้งของโรงเรียนแม่ข่ายและโรงเรียนในเครือข่ายไม่สะดวกในการเดินทาง นอกจากนี้ สพป.เพชรบุรี เขต 2 ควรมีการยกย่องเชิดชูเกียรติโรงเรียนที่มีกระบวนการพัฒนาโรงเรียนคุณธรรม บ้าง มีชัยยกย่องเฉพาะโรงเรียนที่มี ONET สูงเท่านั้น และโรงเรียนส่วนใหญ่เกือบทุกโรงเรียนมีความต้องการ ให้ สพป.เพชรบุรี เขต 2 อบรมครูทุกคนทั้งโรงเรียนเพื่อให้ครูมีความรู้และความเข้าใจในการดำเนินงานซึ่งจะ ก่อให้เกิดความสำเร็จต่อโครงการนี้เป็นอย่างยิ่ง

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะทั่วไป

1. ผู้บริหารสถานศึกษา ควรกำหนดแผนปฏิบัติการบริหารจัดการโรงเรียนคุณธรรมของ สถานศึกษา เพื่อสนับสนุนการสร้างการรับรู้และความเข้าใจในกระบวนการพัฒนาโรงเรียนคุณธรรมให้ ครอบคลุมผู้มีส่วนเกี่ยวข้องทั้งหมด การสร้างครูแกนนำและนักเรียนแกนนำศึกษาวิเคราะห์และบูรณาการ โครงการต่าง ๆ ที่มีจำนวนมากและซ้ำซ้อนให้เหลือแต่โครงการสำคัญเพื่อลดภาระงานของครูและนักเรียน การ จัดทำโครงการหรือกิจกรรมเป็นเครื่องมือในการขับเคลื่อนควรได้รับการสนับสนุนงบประมาณ การถอด บทเรียน องค์ความรู้/นวัตกรรม การนิเทศติดตาม การกระตุ้นและสร้างแรงจูงใจในการขับเคลื่อน อย่าง ต่อเนื่อง

2. ครูทุกคนควรตระหนักในบทบาทหน้าที่ของการส่งเสริมคุณธรรมจริยธรรม ให้แก่นักเรียนซึ่งถือว่าเป็นหน้าที่หลักนอกจากการสอนในด้านวิชาการ นอกจากนี้ครูทุกคนจะต้องประพฤติปฏิบัติตนให้เป็นผู้มีคุณธรรม จริยธรรมที่เหมาะสม เพื่อเป็นแบบอย่างในการปลูกฝังศรัทธาให้ศิษย์ได้ปฏิบัติตาม ดังนั้น ครูจึงควรศึกษาแนวทางการขับเคลื่อนและเข้าร่วมดำเนินการพัฒนาโรงเรียนคุณธรรมอย่างต่อเนื่อง ตั้งแต่การสร้างการรับรู้และการยอมรับ เป็นแกนนำในการดำเนินงาน ร่วมกำหนดคุณธรรมอัตลักษณ์ จัดทำโครงการ/กิจกรรม บูรณาการการสร้างเสริมคุณธรรมจริยธรรมในชั้นเรียน สร้างกลไกการขับเคลื่อนการนิเทศติดตาม แลกเปลี่ยนเรียนรู้ประเมินผล และการถอดบทเรียน

2. ข้อเสนอแนะในการทำวิจัยครั้งต่อไป

1. ควรศึกษาผลการทำโครงการส่งเสริมคุณธรรมจริยธรรมนักเรียนเพื่อพัฒนาคุณธรรมด้านต่างๆ
2. ควรศึกษากระบวนการขับเคลื่อนโรงเรียนคุณธรรม
3. ควรศึกษาและติดตามผลการปลูกฝังคุณธรรม จริยธรรม และพฤติกรรมที่เปลี่ยนแปลงที่สอดคล้องกับอัตลักษณ์ของโรงเรียน

เอกสารอ้างอิง

- คู่มือการจัดกิจกรรมพัฒนาโรงเรียนคุณธรรม. (2560). *คู่มือการจัดกิจกรรมพัฒนาโรงเรียนคุณธรรม*. (พิมพ์ครั้งที่ 3 มกราคม 2560). กรุงเทพมหานคร: บริษัท สหมิตรพรินต์ติ้งแอนด์พับลิชชิ่ง จำกัด.
- ศูนย์โรงเรียนคุณธรรม มูลนิธิยุวสถิรคุณ. (2560). รายงานการศึกษาผลการดำเนินงานการขยายผลเครือข่ายโรงเรียนคุณธรรมจริยธรรม สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเพชรบุรี เขต 2. *ออนไลน์*. สืบค้นเมื่อ 12 พฤศจิกายน 2564. แหล่งที่มา: http://moralschools.org/wp-content/uploads/2017/07/เล่ม_รายงานการศึกษาเพชรบุรีเขต 2. Pdf/.
- สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน. (2550). *นโยบาย สพฐ. ปี 2551*. กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์ สหกรณ์การเกษตรแห่งประเทศไทย จำกัด.